

Naistutkimuskritiikin kärki: rautalankaversio

Jussi K. Niemelä & Osmo Tammisalo

Taina Kinnuselle ei selvinnyt, mitä naistutkimusta käsittelevässä jutussamme väitimme (*Tieteessä tapahtuu* 2/2006). Toistettakoon se siis vielä lyhyesti: yhteiskuntatieteet eivät saa olla ristiriidassa biologian kanssa aivan kuten biologia ei saa olla ristiriidassa kemian ja fyziikan kanssa.

Taina Kinnunen väittää meidän vaativan, että sosiaalitieteiden tulisi olla ”palautettavissa eräisiin fundamentaalisiin luonnontieteisiin”. Emme kuitenkaan esittäneet mitään tällaista. Perustelimme sen, miksi ihmistieteet ovat biologian haaroja. Lisäksi huomautimme, että mikäli sosiaali- ja kulttuuritieteiden väitteet ovat ristiriidassa kokeellisesti vahvistettujen ja järkevän epäilyn ulkopuolella olevien fysikaalisbiologisten faktojen kanssa, ne eivät ole tiedettä.

Kinnusen mielestä on ”mieletöntä vaatia, että ensin opiskelemme tietyt ’biologiset tosiasiat’ ja vasta sitten perehdymme siihen, mitä niiden ’yli’ mahdollisesti jää.” Esitimme kuitenkin vain, että biologista tietoa pitää opettaa ja että se pitää ottaa huomioon ihmistieteissä – myös ns. naistutkimuksessa. Mainitsimme myös, että kulttuurikin on biologiaa, emmekä puhuneet minkäänlaisesta ylijäämästä mitään. (Todettakoon myös, että Kinnusen huomio siitä, että osa kauneusmieltymyksistä kehittyi ”vasta 10 vuoden iässä”, ei kerro mitään siitä, onko luonnonvalinta mieltymyksen takana vai ei.)

Kinnunen jatkaa: ”Silmien ummistaminen sosiokulttuurisilta faktoilta, empiirisiltä löydöksiltä ja niiden selityksiltä, kaivaa kuoppaa itse biologisilta selityksiltä.” Vihjaileeko Kinnunen todellakin, ettemme tunnista sosiokulttuuristen faktojen tärkeyttä? Ja mistä faktoista hän puhuu? Tarkoittaako tuo kenties sitä, että queer-teorian

”löydös” siitä, että sukupuolet ovat sosiaaliskulttuurisesti tuotettu ja uusinnettu jatkumo, osoitaisi, että biologialla ja evolutiivisilla selityksillä ei ole sukupuolitutkimuksen kannalta merkitystä? Kaipaamme siis tarkennusta sille, minkä sosiokulttuurisen faktan huomiotta jättäminen vie pohjan vaikkapa sukupuolierojen tai perhe- ja moraalitunteiden biologisilta selityksiltä.

Entä mitä Kinnunen tarkoittaa ”empiirisillä löydöksillä”? Jos hän tarkoittaa kulttuurien välillä tavattuja eroja, olemme samoilla linjoilla: se on erittäin tärkeä tutkimuskohde. Kinnusen kannattaa kuitenkin pitää mielessä, että vaikka jossakin käyttäytymispiirteessä on merkittävää vaihtelua eri kulttuurien välillä, se ei tarkoita, ettei evolutiivista lähestymistapaa voitaisi käyttää tämänkin käyttäytymisen selittämiseen. Asia on pikemminkin päinvastoin: ”ihmisen käyttäytymisen laajamittainen kulttuurinen vaihtelu on parhaita mahdollisia lähteitä, kun yritämme evolutiivisessa mielessä selvittää, miksi käytäydymme niin kuin käytäydymme” (*Tammisalo* 2005).

On absurdia, että jos joku esittää ihmisen käyttäytymiselle ja tunteille evolutiivisia syitä, hän joutuu jatkuvasti korostamaan, että kyseinen lähestymistapa ei ole ainoa ihmisen käyttäytymiseen sopiva tutkimusmenetelmä ja että selitystasoa on muitakin. Mitä biologisissa selityksissä ikinä pelätäänkin (ks. Rotkirch & Roos, *Tieteessä tapahtuu* 2/2006), on selvää, että Darwinia enemmän yhteiskuntatieteilijöiden ja humanistien kannattaisi pelätä keinotekoisia ja muodikkaita käsiteapparaatteja.

Kirjoittajista Osmo Tammisalo on elintarviketieteiden maisteri, vapaa toimittaja ja tietokirjailija, Jussi K. Niemelä on vapaa toimittaja.